

Nr 141.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående klassificering av trafikanstalterna vid post- och telegrafverken samt statens järnvägar.

(4:e avd.)

I propositionen nr 240 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 8 maj 1948, föreslagit riksdagen att *dels* godkänna av departementschefen förordade grunder för klassificering av trafikanstalterna vid post- och telegrafverken samt statens järnvägar, *dels* besluta, att vissa i nämnda statsrådsprotokoll angivna befattningar skola från och med den 1 juli 1948 finnas vid post- och telegrafverken samt statens järnvägar, *dels* bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för statens järnvägar vidtaga de ändringar, som beträffande stationsinspektorstjänster föranledas av förstatligandet av Västergötland—Göteborgs och trafikförvaltningens Göteborg—Dalarne—Gävle järnvägar och till vilka pågående klassificering av trafikanstalterna vid nämnda järnvägar kan giva anledning, *dels* medgiva, att i tjänsteförteckningen må vidtagas av departementschefen förordade ändringar, *dels* ock bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de övergångsbestämmelser, som vid genomförande av klassificeringen må erfordras.

Med stöd av Kungl. Maj:ts den 17 maj 1946 givna bemyndigande tillkallade chefen för kommunikationsdepartementet den 22 i samma månad fyra sakkunniga för att inom departementet biträda med utredning rörande ändrade grunder för klassificering av trafikanstalterna vid post- och telegrafverken samt statens järnvägar ävensom avgiva de förslag till klassificering av verkens trafikanstalter, till vilka utredningen kunde föranleda. De sakkunniga, som antogo benämningen *1946 års klassificeringskommitté*, avgåvo den 22 december 1947 betänkande i ämnet (SOU 1947: 78). I betänkandet sammanfattar kommittén de viktigare synpunkter och förslag, som kommittén framfört, i följande sju punkter.

1. Klassificeringen bör i största möjliga utsträckning ske efter samma principer vid de tre verken. På grund av arbetsuppgifternas olikhet är det emellertid icke möjligt att åstadkomma ett fullt enhetligt klassificeringssystem.

2. För allmänna klassificeringar bör icke i förväg fastställas någon viss periodicitet. Ändring av en trafikanstalts klass eller av grunderna för klassificeringen bör kunna ske, när övertygande skäl därtill föreligga. Urvalet av

trafikfaktorer bör vara sådant, att verksstyrelserna och personalen kunna årligen följa utvecklingen. Kommittén har medtagit endast sådana faktorer, vilkas storlek kan utläsas ur befintlig statistik.

3. Kommittén föreslår, att nuvarande klass 4 samt vid postverket och statens järnvägar nuvarande klass 1 A slopas. De trafikanstalter, som tillhöra dessa klasser, föreslås fördelade på övriga klasser efter rörelsens storlek. Vidare föreslår kommittén, att en ny högsta klass inrättas två lönegrader ovanför den nuvarande högsta klassen.

4. De hittills använda klassbeteckningarna föreslås utbytta mot numren på de lönegrader, i vilka föreståndarna för vederbörande trafikanstalter äro placerade. Vidare föreslår kommittén, att klassbeteckningarna utgå ur föreståndarbefattningarnas benämning samt att tjänsttitlarna överpostmästare och överinspektör utbytas mot postmästare respektive stationsinspektör.

5. I fråga om de föreståndartjänster, vilkas antal bestämmas av Kungl. Maj:t, böra verksstyrelserna givas samma befogenhet, som för närvarande tillkommer dem beträffande andra tjänster, d. v. s. att inom ramen av fastställd personalstat vidtaga utbyten. Motsvarande befogenhet synes böra av riksdagen utverkas för Kungl. Maj:t beträffande de tjänster, vilkas antal bestämmas av riksdagen.

6. Till grund för kommitténs fördelning av trafikanstalterna på de olika klasserna ha legat för varje verk uppgjorda poänglistor, i vilka anstalterna ordnats efter fallande poäng. Fördelningen har skett efter erfarenhetsmässig bedömning. Sedan ungefärliga gränslinjer uppdragits på poänglistorna, ha trafikanstalterna inom gränsområdena ägnats närmare studium. Resultaten av fördelningen redovisas genom uppräknig av de anstalter, som enligt kommitténs förslag böra hänföras till de skilda klasserna.

7. Kostnaderna för genomförande av kommitténs förslag uppgå för år räknat till 320 000 kronor och fördela sig med 107 000 kronor på postverket, 52 000 kronor på telegrafverket och 161 000 kronor på statens järnvägar.

I statsrådsprotokollet (s. 12—14) lämnas i tabellform en översikt över kommitténs förslag till förändringar i nuvarande klassindelning.

Kommittén har under utredningsarbetets fortgång haft överläggningar med representanter för Postmästareföreningen, Posttjänstemännens förening, Svenska postmannaförbundet, Sveriges poststationsföreståndareförening, Kvinnliga telegrafpersonalens förening, Svenska telegrajtjänstemännens förening, Statens järnvägars befälsförbund, Svenska järnvägarnas kontorspersonal- och arbetsledareförbund samt Svenska järnvägsmannaförbundet.

Över betänkandet ha utlåtanden avgivits av generalpoststyrelsen den 27 januari 1948, telegrafstyrelsen den 12 januari 1948, järnvägsstyrelsen den 28 januari 1948 och statens lönenämnd den 27 februari 1948.

Generalpoststyrelsen har anfört bland annat följande.

Förslaget innebär bland annat, att postdiligenstrafiken inräknas såsom klassificeringsfaktor, vilket tidigare icke varit fallet. Enligt Kungl. Maj:ts brev till styrelsen den 18 oktober 1935 äger styrelsen att, så länge post-

diligenslinje icke ingår såsom faktor vid postkontorens klassificering, utbetala särskild ersättning (gratifikation) med högst 400 kronor för år till postmästare vid sådant postkontor, under vilket postdiligenslinje lyder. I och med förslagets genomförande skulle således styrelsens rätt att utdela dylik gratifikation bortfalla. Detta förhållande skulle emellertid innebära, att postmästarna vid sex postkontor med diligensrörelse, vilka postkontor enligt förslaget icke äro avsedda att höjas i klass, skulle få vidkännas en inkomstminskning, vilket enligt styrelsens uppfattning icke vore skäligt. Styrelsen hemställer därför om bemyndigande att till de postmästare, som vid tiden för förslagets eventuella genomförande förestå ifrågavarande sex postkontor, övergångsvis utbetala gratifikation på sätt tidigare skett så länge postmästarna kvarstå i de innehavda befattningarna.

Departementschefen har för egen del anfört följande.

De allmänna synpunkter beträffande klassificeringen av trafikanstalterna vid post- och telegrafverken samt statens järnvägar, vilka 1946 års klassificeringskommitté givit uttryck åt och vilka icke mött några gensagor från de i ärendet hörda myndigheterna, föranleda ej heller från min sida någon erinran. Jag anser sålunda, att klassificeringen i största möjliga utsträckning bör ske efter samma principer vid de tre verken. Likaså delar jag kommitténs uppfattning om att någon periodicitet icke bör i förväg fastställas för allmänna klassificeringar. Härav följer att ändring av en trafikanstalts klass eller av grunderna för klassificeringen bör kunna ske, närhelst övertygande skäl därtill föreligga, samt att trafikfaktorerna i enlighet med kommitténs förslag böra utväljas så att de kunna utläsas ur befintlig statistik.

Kommitténs förslag rörande föreståndartjänsternas inplacering i löneskalan, vilket lämnats utan erinran av de hörda myndigheterna, anser jag mig böra tillstyrka. Jag har ej heller funnit anledning till erinran mot de av kommittén föreslagna nya klass- och tjänstebemärkningarna.

I detta sammanhang skall jag något beröra frågan om de konsekvenser, som införandet av en ny högsta föreståndarklass kan tänkas få beträffande vissa högre tjänster vid statens järnvägar.

Kommittén har framhållit, att ett bifall till förslaget skulle leda till att föreståndaren (Ca 31) blir placerad en lönegrad över sin närmaste förman, förste trafikinspektören (Ca 30). Fördenskull har kommittén räknat med att de tre förste trafikinspektörer, som beröras av kommitténs förslag, nämligen förste trafikinspektörerna vid 24 trafiksektionen i Stockholm, vid 5 trafiksektionen i Göteborg och vid 10 trafiksektionen i Malmö, borde erhalla en förbättrad löneställning. I avvaktan på resultatet av pågående utredning rörande statens järnvägars organisation torde de enligt kommitténs mening böra tilldelas förordnande i högre lönegrad. Järnvägsstyrelsen har framhållit, att ett genomförande av förslaget om en ny högsta klass, vilket styrelsen icke velat motsätta sig, torde få till följd uppflyttning i lönegrad av även ett flertal andra tjänster. Statens lönenämnd slutligen förordar, att de tre förste trafikinspektörer, om vilka här är fråga, tills vidare tilldelas förordnande i 32 lönegraden. Några ytterligare förändringar synas lönenämnden icke för närvarande böra vidtagas.

För egen del ansluter jag mig till förslaget om att förenämnda förste trafikinspektörer tills vidare tilldelas förordnande i 32 lönegraden. I samband därmed torde böra övervägas, huruvida icke samma förfaringssätt bör tillämpas beträffande de fyra överinspektörerna vid statens järnvägar.

För närvarande äga verksstyrelserna att beträffande andra tjänster än föreståndare för trafikanstalt vid uppkommande ledighet å tjänst inom högst Ca 23 utbyta den lediga tjänsten mot tjänst inom lägre lönegrad.

Kommittén har med tillstyrkan av remissmyndigheterna föreslagit, att detta bemyndigande utsträcker till att omfatta även föreståndartjänsterna för trafikanstalter. I praktiken skulle detta betyda, att verksstyrelse skulle äga att höja viss anstalt i klass, om höjningen kombineras med samtidig sänkning i klass av annan anstalt, men vidare att verksstyrelse skulle äga att sänka viss anstalt i klass utan samtidig höjning i klass av annan anstalt. Bemyndigandet bör enligt förslaget gälla vid byte även mellan föreståndartjänst i högst Ca 23, som ingår i klassificeringen, och föreståndartjänst, som ligger utanför klassificeringen, t. ex. vid statens järnvägar byte mellan stationsmästartjänst och tjänst som föreståndare för trafikplats.

Mot vad sålunda föreslagits finner jag icke anledning till erinran. Jag anser mig vidare böra förorda, att i enlighet med kommitténs av remissmyndigheterna tillstyrkta förslag motsvarande befogenhet må tillkomma Kungl. Maj:t beträffande befattningar i högre lönegrad än Ca 23. Den utsträckning, i vilken berörda möjligheter kunna komma att utnyttjas, bör anmälas av verksstyrelserna för Kungl. Maj:t beträffande befattningar i högst Ca 23 och av Kungl. Maj:t för riksdagen beträffande befattningar i högre lönegrad än Ca 23.

Vad generalpoststyrelsen anfört rörande utbetalande övergångsvis av gratifikation till vissa postmästare vid postkontor, under vilka diligenslinje lyder, föranleder icke någon erinran från min sida.

Kommitténs förslag i fråga om fördelningen av trafikanstalterna på olika klasser anser jag mig beträffande post- och telegrafverken böra oförändrat tillstyrka. Det bör dock såsom telegrafstyrelsen framhållit uppmärksammas, att enligt beslut av styrelsen förvaltningen av Hultsfreds redovisningsområde numera överflyttats från Hultsfred till Vimmerby. För statens järnvägars del förordar jag, att de av järnvägsstyrelsen föreslagna, av lönenämnden tillstyrkta ändringarna i kommitténs förslag vidtagas. Dessa innebära, att Bastuträsk uppflyttas från klass 23 till klass 25, att Vretstorp nedflyttas från klass 20 till klass 18 samt att Vinnö utgår ur förslaget.

Den nya klassificeringen synes böra genomföras från och med den 1 juli 1948. Det torde därvid få ankomma på Kungl. Maj:t att efter verksstyrelsernas förslag meddela eventuellt erforderliga övergångsbestämmelser.

Åt 1946 års klassificeringskommitté har uppdragits att verkställa utredning och avgiva förslag rörande klassificering av trafikanstalterna vid bl. a. Västergötland—Göteborgs och trafikförvaltningens Göteborg—Dalarne—Gävle järnvägar. Vid nämnda järnvägars förstatligande erfordras med nuvarande benämningar och lönegradsplacering 1 stationsinspektör av klass 1 A i Ca 28, 5 stationsinspektörer av klass 1 B i Ca 27 och 5 stationsinspektörer av klass 2 i Ca 25. Bemyndigande torde böra inhämtas för Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i den av riksdagen fastställda personalförteckningen för statens järnvägar, som föranledas av statsförvärvet och till vilka utredningen må giva anledning.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat skulle i stället för i respektive verks av riksdagen fastställda personalförteckningar upptagna befattningar såsom föreståndare för trafikanstalt införas vid *postverket* 3 postmästare i Ca 31, 30 postmästare i Ca 29, 48 postmästare i Ca 27 och 60 postmästare i Ca 25, vid *telegrafverket* 3 telegrafkommissarier i Ca 31, 22 telegrafkommissarier i Ca 29, 22 telegrafkommissarier i Ca 27 och 31 telegrafkommissarier i Ca 25 samt vid *statens järnvägar* 4 stationsinspektörer i Ca 31, 21 stationsinspektörer i Ca 29, 34 stationsinspektörer i Ca 27 och 34 stationsinspektörer i Ca 25.

I stället för i respektive verks av Kungl. Maj:t fastställda personalförteckningar upptagna befattningar såsom föreståndare

för trafikanstalt skulle införas vid *postverket* 94 postmästare i Ca 23, 65 stationsmästare i Ca 20, 36 stationsmästare i Ca 18 och 41 stationsmästare i Ca 16, vid *telegrafverket* 24 telegrafkommissarier i Ca 23 och 16 telegrafkommissarier i Ca 21 samt vid *statens järnvägar* 116 stationsinspektorer i Ca 23, 171 stationsmästare i Ca 20, 214 stationsmästare i Ca 18 och 236 stationsmästare i Ca 16.

I tjänsteförteckningen skulle de förändringar vidtagas, som framgå av redogörelsen för förändringarna i personalförteckningarna. Vidare böra vid postverket stationsmästare av klass 8 (Ca 13) och stationsmästare av klass 9 (Ca 11) utbytas mot stationsmästare utan klassbeteckning.

Utskottet. Det praktiska syftet med det i förevarande proposition anmälda klassificeringsförslaget har varit att ernå en rättvis lönegradsplacering för trafikanstalternas föreståndare. Till de allmänna grunderna för klassificeringen, vilka icke mött några gensagor från i ärendet hörda myndigheter, kan utskottet i likhet med departementschefen ansluta sig. I förevarande proposition framställda förslag med avseende å fördelningen av trafikanstalterna på olika klasser, föreståndartjänsternas inplacering i löneskalan ävensom därav betingade ändringar i av riksdagen fastställda personalförteckningar tillstyrkas av utskottet. Vad departementschefen i övrigt i förevarande sammanhang anfört och förordat har icke givit utskottet anledning till erinran.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må

1:o godkänna av departementschefen i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 8 maj 1948 förordade grunder för klassificering av trafikanstalterna vid post- och telegrafverken samt statens järnvägar;

2:o besluta, att antalet av följande befattningar skall från och med den 1 juli 1948 utgöra:

vid postverket

3 postmästare	Ca 31
30 postmästare	Ca 29
48 postmästare	Ca 27
60 postmästare	Ca 25

vid telegrafverket

3 telegrafkommissarier	Ca 31
22 telegrafkommissarier	Ca 29
22 telegrafkommissarier	Ca 27
31 telegrafkommissarier	Ca 25

vid statens järnvägar

4 stationsinspektorer	Ca 31
21 stationsinspektorer	Ca 29
34 stationsinspektorer	Ca 27
34 stationsinspektorer	Ca 25;

Statsutskottets utlåtande nr 141.

3:o) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för statens järnvägar vidtaga de ändringar, som beträffande stationsinspektorstjänster föranledas av förstatligandet av Västergötland—Göteborgs och trafikförvaltningens Göteborg—Dalarne—Gävle järnvägar och till vilka pågående klassificering av trafikanstalterna vid nämnda järnvägar kan giva anledning;

4:o) medgiva, att i tjänsteförteckningen må vidtagas av departementschefen i oförmälda statsrådsprotokoll förordade ändringar;

5:o) bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de övergångsbestämmelser, som vid genomförande av klassificeringen må erfordras.

Stockholm den 4 juni 1948.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 144.
